

Сагайдак В. А.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Зайко А. О.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Аналіз підходів до моніторингу стану фінансової безпеки держави

Поняття фінансової безпеки увійшло в активний науковий обіг у другій половині ХХ ст., коли з посиленням фінансової домінанти глобальних трансформацій, накопиченням ризиків, загроз і передумов конфліктів в процесі фінансової глобалізації виникла необхідність дослідження не тільки економічної безпеки, але і виділення спеціального дискурсу, зверненого до аналізу її фінансової складової.

Дослідженню питань, які стосуються оцінки стану та тенденціям фінансової безпеки, приділяли увагу такі вчені: В. Базилевич, О. Барановський [1], Я. Варналій [3; 2], Б. Гейць, В. Єрмошенко [4], В. Жаліло, А. Науменко та ін.

Дослідження фінансової безпеки як складової економічної безпеки реалізується в науковій літературі з використанням різних підходів, що сформувалися на базі:

– загальної теорії систем. Теорії впорядкування та самоорганізації систем різного характеру націлені на пошук загальносистемних і специфічних закономірностей безпечного функціонування і розвитку складних системних утворень, встановлення внутрішніх ресурсів виходу з кризи і розвитку;

– теорій невизначеності та ризику. Оскільки кожній економічній системі властива невизначеність, проблема безпеки трактується як універсальна. Основною категорією концепції безпеки розглядається ризик, що обумовлює необхідність ідентифікації ризиків, що ініціюють входження економічних систем в режим кризового функціонування і деструкції;

– теорії катастроф. Ключовою ідеєю тут виступає положення про те, що катастрофічні процеси відбуваються в ситуації, коли системне утворення близько до повного вичерпання власних ресурсів, не володіє необхідним потенціалом або відповідними інструментами нейтралізації виникненню небезпек і загроз, втрачає стійкість і може руйнуватися навіть при незначних коливаннях параметрів його функціонування.

– теорії потреб і економічних інтересів. В рамках даної концепції потреба в безпеці є першочерговим для господарюючих суб'єктів, що діють на різних рівнях організації суспільно-господарського життя, що визначає необхідність узгодження їх економічних інтересів, а також максимального задоволення сукупності потреб цих суб'єктів;

– теорії конфліктів. В основі цієї доктрини лежать уявлення про формування, розвитку та вирішенні конфліктів між індивідами, групами, організаціями, владними структурами. Суспільство є генетичною структурою,

яка задає як потенціал його конфліктності (небезпеки), так і врівноважує потенціал безпеки [7]. Безпечна система здатна розпізнати й вирішувати конфлікти, регулювати їх перебіг, оптимізуючи при цьому відповідні витрати;

– теорії відтворення. На основі виділення фундаментальних відтворювальних циклів безпеки її сутність трактується як забезпечення динамічної рівноваги між виникаючими серед певної сукупності господарюючих суб'єктів ризиками й загрозами, які формуються силами зазначених суб'єктів інструментами нейтралізації та подолання цих ризиків і загроз [3].

При всій різноплановості наявних теоретичних конструкцій та їх методологічного інструментарію можна простежити тенденцію до узагальнення локальних підходів (дослідження окремих ризиків, загроз і конфліктів) і переходу до системного відображення загальних стійких, істотних, об'єктивних характеристик економічної й фінансової безпеки [5; 6].

Виходячи з результатів проведеного дослідження, можна зробити висновок, що стратегічна орієнтація формування фінансової безпеки держав в умовах глобалізації передбачає: аналіз параметрів і тенденцій функціонування та розвитку фінансової системи України; встановлення основних ризиків і загроз стану фінансової безпеки держави; зіставлення фактичних значень індикаторів стану фінансової безпеки держави з їх пороговими (оптимальними) значеннями.

Список використаних джерел:

1. Барановський О. І. Фінансова безпека : монографія / О. І. Барановський ; Національна академія наук України, Ін-т економічного прогнозування. – К. : Фенікс, 2016. – 338 с.
2. Варналій З. С. Фінансова безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення / З. С. Варналій, Д. Д. Буркальцева, О. С. Саєнко. – К. : Знання України, 2015. – 215 с.
3. Варналій З. С. Фінансова безпека : навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання, 2014. – 647 с.
4. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2015. – 309 с.
5. Полторак А. С. Архітектоніка наслідків глобалізаційних процесів у фінансовій сфері / А. С. Полторак // *Modern economics*, 2018. – № 10. – С. 89–96. [https://doi.org/10.31521/modecon.V10\(2018\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V10(2018)-15).
6. Полторак А. С. Напрями удосконалення методичного інструментарію оцінки стану фінансової безпеки України / А. С. Полторак, Н. О. Тусова // *Економічний форум*. – 2018. – № 2. – С. 224-330.
7. Сіренко Н. М. Інтелектуальний капітал в системі науково-освітнього забезпечення аграрної економіки / Н. М. Сіренко // *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. – 2017. – Вип. 4. – С. 12-24.

Науковий керівник: **Полторак А. С.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна